ఆంధ్రభూమి వినోదాత్మక సంచిక

ఆదివారం 29-5-1977

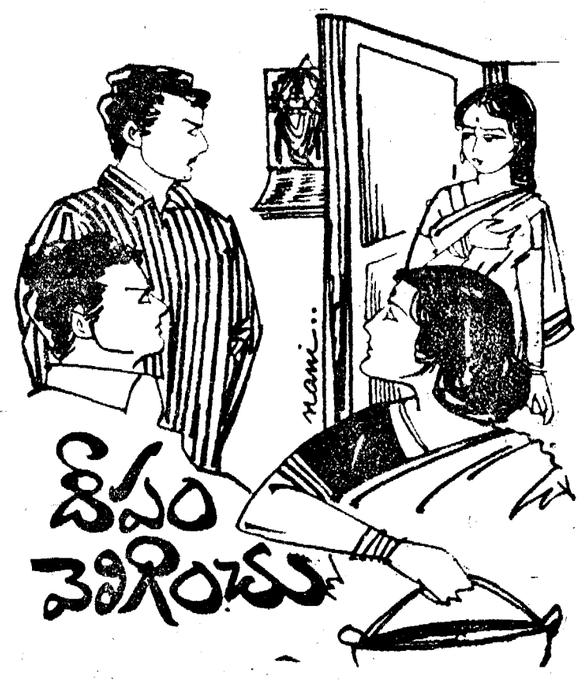

ఇక రాధ సంగతే!...ఏంచెప్పేదమ్మా టాడు! చలపతే నిలుగుతున్నట్లుగా అన్నాడు.

"రాధిసంగతేమున్నది! మనిస్థితి ఇళ్లల్లో చెరి అరునెలలూ వుంటుంది...

శేషుకు ఎటూ పెళ్ళికాలేదటా?...

దాన్దయితేగాని వాడిది కాదు... దాన్ని వాడిస్థగర వుంచుకోలేకు కాబట్టి అది ఎవరిస్థగరవుంటే వాళ్లకు నెలనెలా ఓ పాతిక యూవాయిలు పంపుతాడు!"

వంటబట్టింది గుమ్మం ముందు అవ తలగా తలపంచుకొని, చోణి చివర చిరుగును అటుకుతున్నట్లుగా నడ్డతూ తూర్చున్నది రాధ.

"నేను సంవత్సరమంతా పంపాలా! "అన్నాడు శేషు దుడుకుగా, ముగ్గురి దగ్గర వుండవలసి వస్తే...నావంతు నాలుగు నెలలేకదా!...నేను నాలుగు నెలలే పంపుతాను!"

"అలాఅంటే ఎలారా...ఈరోజుల్లో ఒక మనిషికి ఎంతలేదన్నా నెలకు వందఅవుతుంది... నిన్ను పంపించ మంటున్నది పాతికేగదా!"

చలపతి లేచి నిల్చుంటూ, ఇసుం మీద తువ్వాలను ఒక్కసారి దులిపి నేమకొని, "నేను గంజిక్రాగి ఏడు తుంటున్నానో...పంచిపిట్టు క్రాగినపడు తుంటున్నానో నాకుతెలుసు...ఇన్నాళ్ళ బట్టి నాదగ్గర వుంటున్న రాధకు తెలుసు ...అంతదాకా ఎందుకు క్రింద సంవ త్సరం వరకు శేషునాదగ్గర లేదా! అయ సంవత్సరాల క్రింద వరకు శేఖరం లేదా...నది సంవత్సరాల క్రింద నాన్న పోతే నేను... అమ్మపోతే మీపదిన... వాళ్ళ వాళ్ళ స్థానాలను ఆక్రమించాం కాబట్టి ఈనాడు మీరు ఇలా వుండగలి గారు... అంటేనేనేదో దెప్పిపొడుస్తు న్నానని కాదు...మాట వచ్చింది కాబట్టి ఇప్పుడు జయదుపడుతున్నాను...ఉన్న ఈచెరవ బోడి ఆస్తికోసాటు రాధను కూడా పంచుకారనుకోలేదు. నేను... పెద్దవాడిని సిద్ధగర వుంతసీయి అన్నయ్యా... ఏదోమాకు తోచింది. మాకు చేతనయింది సాయంచేస్తాం... దాన్ని ఒక యింటిదాన్ని చేద్దా మంటాలేమో అనుకున్నాను...పాసిటు మీరు నాలంత అయ్యాడు ... నేను దానమన్నా అవేశాన్ని ఆవుకోలేక పోయాడు.

ఆచిన్న పెంకుటిల్లు ఉదయం ఎవి మిదిగింటలప్పుడు చీపచిటుకుమన్నా పనబడేటంత నిశ్శబ్దం ఆవరించి అలాగే వుండి పోయింది.

"ఇప్పుడు నేనేమన్నానని అయనకు అంత కోపంరావాలి ... అయనేగదా అన్నది. రావనేంచేద్దామని ... ఏం పనిరా! నేనన్నదాంట్లో తప్పేమైనా ఉన్నదంటావా ... అన్నయ్యకు పెద్ద తరం పట్టిన్నకొద్దీ ఆసేశం ఎక్కువవు తున్నది!" అన్నాడు మనస్సు కష్టపెట్టు కుంటున్నట్టుగా శేఖరం.

"వయస్సుకాదయ్యా ఆ సేశాన్ని తెచ్చేది. డబ్బులేనితనం!" అన్నది కళ్ళొత్తుకుంటూ తానకి.

రాధ ఇంకా పోజీ చిదుగునే వర్తు తున్నది.

"నేనింకా చదువు కుంటాను!"

అది ఎవరిని ఉద్దేశించి అన్నదో ఆమెకే తెలీదు.

శేఖరం, శేషు, తానకి ఒక్కసారే తలెత్తి రాధ మొఖంలోకి చూచారు. రాధ తలవంచుకునివున్నది.

"ఏం చదువుతావే?" అన్నాడు శేఖరమే ముందుగా-వియంగా.

"కాలేజీలో జేరుతాను!" అన్నది ఏదోఅరగతి స్థితిం సంవత్సరం వాగుడు—వాళ్ళగావున్న రాధ.

"కాలేజీలో జేరితే ఎంత డబ్బు కావ్సి వస్తుందో తెలుసా నీకు!" శేషు రాధ మొఖంలోని భావాలను చదవా లన్నట్టుగా ముందుకు వంగాడు.

పట్టిన పాతకాగితాల్ని బరబరా చింపుతున్నట్టుగా గాలి పోట్టుపొయ్యి మంటలు రెపులోంది. దానిముంద నల్లగా మసిపట్టిన కాగుబారా చదువుకోవరం డబ్బు ఎక్కడ ఎంపవలని వస్తుందో అన్న దిగులో కప్పుకుదిన వాళ్ళ నుక్కుల్లా వున్నది. గొట్టుపొయ్యి పరిసితి తన వంగతి తాను చూచుకో బోతే తనని ఎవ్వరూ ముందుకువచ్చి ఆదుకోరు. అనడాని తాను చూచుకో వాలి. తన భవిష్యతు తాను చూచుకో వాలి...తన జీవితాన్ని తాను చూచుకో వాలి...ఎవ్వరో వస్తారు...తనని పైకి లాగుతారు అనేది కల్ల.....

తానకి పొట్టుపొయ్యి మీద కాగిన నీళ్ళను ప్లాస్టిక్ బకెట్‌లోకి తోడు తోంది రాధ్రో.

"చదువుకు ఎంత అ వుతుం దో నీకేమైనా ఆలోచన వున్నదా!" అన్నాడు కాస్త్రవియంగా శేషు "కాలేజీ చదువంటే మాటలా!"

"ఆదేశయం ఐదు సంవత్సరాల క్రితం పెద్దన్నయ్యకే గమక వుంటే నీవీదాకు ఏంచేస్తుండేవాడివో ఆలో చించు!" అన్నది కఠినంగా రాధ.

శేషు తత్తరిస్తాడు. తన చెల్లెలు అలా ఏస్తోలు గుదిపెట్టినట్టుగా అంటుందని అతనూహించలేక పోయాడు.

పెద్దన్నయ్య, వదినాదానికిదాగాచెప్పి వుంటారు... వాళ్ళిద్దరినే అడుగు... కాలేజీలో జేర్పిస్తారూఅని ... తాను ఎలాగూ పైసా ఇవ్వలేదని లోక విది తమే!

తానకి మెడికల్ ఇంట్లోకి వస్తూ నాయినా...శేషూ! నీకన్నతోదాను...లే! ఎప్పుడూ వుండే మాటలేగాని ఇప్ప... లేచి స్నానం చేయి ... దోసెలు పోస్తాను వేడివే తిందువు గాని!" అన్నది.

శేషు అంటే ఆమెకు కొడుకుతో సమానం తల్లిండ్రి లేని అతడిని తన పెద్దకొడుకుగా పెంచింది. అతడి అవసరాలను తన పిల్లలకంటే ముం దుగా చూచింది.

శేషు మాట్లాడలేదు. చెల్లెల్ని చూస్తు న్నాడు. అకస్మాత్తుగా చెల్లెలు బాలా పెద్ద దయినట్టుగానూ...తానెమ్మదు తరించ లేనంతగా పెరిగిపోతున్నట్లుగానూ అనిపించింది.

ఎందుకీ చదువులు ... పెళ్ళిచేస్తే సరి!

పెళ్ళన్నమాటలా... కట్నం లేకుండా అడపిల్లను అత్తవారింటికి పంపడం జరిగేపనా!

"పెళ్ళిచేసుకోవా మరి!" అన్నాడు శేఖరం తుడువాస్తు వెక్కిస్తున్నట్లుగా.

అతడు ఆక్షణాన వంటరితనాన్ని పీలవుతున్నాడు. రాజీ వచ్చివున్నట్లయితే తను ఎత్తు ఎలావెయ్యాలో... అతడు ఎక్కడ వెయ్యాలో— అలో చించు కునేందుకు చాలా అవకాశం వుం డేది. తను ఊహించలేదు ఇలాంటి పరి స్థితి ఎదుర్కొనాల్సి వస్తుందని.

రాధ తలవంచుకునే, "మీరు పెళ్ళి చేయగలరా నాకు! "అన్నది ఎగతాళి చేస్తున్నట్టుగా.

"అదేం!" అన్నాడు శేఖరం కాస్త కోపంగా

"అహా...పెళ్ళి చేయలేరుగాదు...

(మిగతా II వ పేజీలో)

జనత!

క్రమపు సంయోగ తండి
కంటి సంయోగ సమర
కరమైన దీపులకు—
కల్పించుదా? జనత!

ఉన్నవారదు-జగతి
లేనివారలు-అడి
హెచ్చుతగ్గులు లేక
హెచ్చుతగ్గు సు మిత!

త్యాగిలును ఒకరు
భోగలాలసు లొకరు!
భాగమ్ము పంచుకొని
త్యాగమ్ము మరతురా!

నాల్గువరగుల-నేల
సరిసమగా పేసి—
వంపిణీ యనుదాని
పెంపుచేయుట జనత!!

దేశ సౌభాగ్యమ్ము—
దేశ ఐశ్వర్యమ్ము
వృద్ధిచెందినజనత
వృద్ధిపొందును జనత!!

—శ్రీనివాస కావ్యప్ర

ఘటులకోసంవెళ్లినవేటకొడు కళాక్షేత్రాలు కనుగొన్నవధ

ఔరంగాబాద్ అడవులలో ఒక బ్రిటిష్ అధికారి పులిబోటకు వెళ్ళాడు. అర్ధచంద్రాకారంగా వున్న ఒక కొండ మీదుగా, అకుల అలమల మధ్య ఒక మెరుపు మెరిసినట్టయింది ఆ వేటగాడు పులిబోటకు స్వస్తి చెప్పి, ఈ కొత్త మెరు పేమిటో తెలుసుకోడానికిబయల దేరాడు. అతని ఆ ప్రయత్నమే ఏళ్ళ పర్యాట మయిన అజంతా ఎల్లోరా గుహలు కనుగొనడానికి కారణమయింది. ఈ ప్రాచీన భారతీయ కళా క్షేత్రాలను రోజూ వేలకొలది దేశ విదేశ యాత్రి కులు దర్శించి నిత్య పోషణానికి హేతు వయింది.

ఆ బ్రిటిష్ అధికారి చుట్టుపట్ట గ్రామీణులను వెంట బెట్టుకొని, అదంత మెరు పేమిటో కనుగొనడానికి బయల దేరాడు. నీటిపైనుండి ప్రతిఫలించే కాంతి ప్రవాహం వగలు కొన్ని గంటలపాటు గుహలను ముంచెత్తుకుంది.

అజంతా కుడ్య చిత్రాలు అన్నిచాలా వరకు నేటికి పూర్వపు ఉజ్జ్వల వర్ణాలతో వెలుగొందుతున్నాయి. వెలుపటికుడ్యాలు శిల్పవాస్తు వైభవంతో మనోహరంగా వున్నవి ఈ చిత్రాలలో ప్రాచీన భార తీయ కళాత్మస్వతి పరాకాష్ఠనందుకొని

దేరాడు. కిరణ్యం మధ్యన కార్డులా కాంగా తోచే గుహలను చూచాడు. కొన్ని గుహలు మట్టిలో కూరుకు పోయాయి. మరికొన్నింటి దారులు తెలి యక అగమ్యంగా ఉన్నాయి. ఇవి పేర్కొన్నట్టయిన అజంతా ఎల్లోరా గుహలు. అవి దాదాపు రెండు సహస్రా బ్దాలపాటు మరుగున పడి, మరల ఇన్నా ళ్ళకు వెలుగు చూచాయి.

అజంతా, ఎల్లోరా గుహల భిత్తి చిత్రాలు. శిల్పవస్తు సంపద జగత్ప్రసిద్ధి చెందాయి. వాస్తవ ప్రాచీన స్రవంతా ద్యుతాలలో ఒకటయిన ఈ కళాక్షేత్ర సముదాయాన్ని ఏటా లక్షలాది జనం దర్శించి ఆశ్చర్య పడుతున్నారు.

ఈ గుహల గోడలకు అలంకార వస్త్రాలు ప్రేలాడదీసినట్టున్న ఈ వర్ణ చిత్రాల సొబగును, వర్ణాధ్యలను, అద్వా త్మిక భావనా వైభవాన్ని చూచి యాత్రి కులు మైమరచిపోతారు. అజంతా గుహలు మొత్తం 30. ఇవి చైత్యాలు, విహారా లూను, సహజమైన సూర్యకాంతి సమీ పంలో ప్రవహించే వాఘోరానది నీటి గుండా ప్రతిఫలించేట్టు గుహలను మల చారు. నీటిపైనుండి ప్రతిఫలించే కాంతి ప్రవాహం వగలు కొన్ని గంటలపాటు గుహలను ముంచెత్తుకుంది.

అజంతా కుడ్య చిత్రాలు అన్నిచాలా వరకు నేటికి పూర్వపు ఉజ్జ్వల వర్ణాలతో వెలుగొందుతున్నాయి. వెలుపటికుడ్యాలు శిల్పవాస్తు వైభవంతో మనోహరంగా వున్నవి ఈ చిత్రాలలో ప్రాచీన భార తీయ కళాత్మస్వతి పరాకాష్ఠనందుకొని దేశాలను, కళ్ళను అనుభవ వైవిధ్యం తెలిపే జీవిత కథలను చిత్రిస్తున్నాయి.

ఔరంగాబాదుకు 80 కిలోమీటర్ల దూరంలో కొండవలి ఆకారంలో వున్న మరొక కొండను శిల్పులు ఆలయాలుగా విహారాలుగా మలిచారు. అజంతాపూర్తిగా బౌద్ధ కళాక్షేత్రం. ఎల్లోరా అలా కాదు. ఎల్లోరా గుహలలో వైదిక, జైన, బౌద్ధ ఆలయచైత్యవిహారాలున్నాయి. కొండను మలచి దేవాలయాలుగా, విగ్రహాలుగా తీర్చిదిద్దారు. అదుర శిల్పులు. ఈ గుహలు క్రీస్తుశకం 6వ శతాబ్దంనుండి 9వ శతాబ్దం వరకు మలచినట్టు చరిత్ర కారులంటున్నారు.

ఈ సంవత్సరంలో ఏప్రిల్ వరకు లక్షమందైనా దేశ విదేశ యాత్రికులు ఈ అజంతా ఎల్లోరా గుహలను దర్శించారు. విదేశీయులలో జపాన్, ఫ్రాన్స్, సిలోన్ యాత్రికులెక్కువ. నిలుపు 2,80,000 మంది దేశ విదేశీ యాత్రికులు చూచారు.

ఈ పర్యాటకుల వసతి సౌకర్యం కోసం ఔరంగాబాదులో మూడు స్టార్ల, ఐదుస్టార్ల హోటళ్లు చాలా లేవాయి. అజంతా ఎల్లోరా గుహలను చూడడానికి వచ్చే అంతర్జాతీయ పర్యాటకుల వల భారత దేశానికి విదేశీ ద్రవ్యం ఎంతో లభిస్తున్నా, ఔరంగాబాద్‌జిల్లా అభివృద్ధి మాత్రం స్వాతంత్ర్యం లభించి మూడు దశాబ్దాలు దాటినా గర్వించదగినంతగా జరుగలేదు.

ఇటీవల అజంతా ఎల్లోరా గుహలను చూడడానికి వెళ్ళిన పత్రికా రచయిత లకు, దారిలో మైళ్ళ తరబడి కీడు చూపులు కనిపించాయి. రైతులు పాన లను బట్టి వ్యవసాయం చేస్తారు. రాష్ట్ర కేంద్ర ప్రభుత్వాలు ఆదుసిక స్థితు లలో వ్యవసాయాభివృద్ధి చేయడానికి ప్రయత్నించలేదు.

విదేశీ యాత్రికులతోపాటు వచ్చిన ఒక వృద్ధ దంపతులు ఈ జిల్లాలో వ్యవ సాయాభివృద్ధికి పద్దువృద్ధిని నిగాని, ఆదు నిక పద్ధతులనుగాని వినియోగించడంలో ప్రభుత్వం ఉపేక్ష చూపుతున్నందుకు ఆశ్చర్య పడ్డారు.

ఔరంగాబాదుకు వచ్చే యాత్రికులు అజంతా ఎల్లోరా గుహల కుడ్య చిత్రా లను, శిల్పాలను, వస్తువును చూచి ఆశ్చర్య పడితారు: ఈ జిల్లాలో ప్రసిద్ధి చెందిన రాష్ట్ర పాడిగల నగరం కొంటాడు పెద్ద హోటళ్ళలో బసచేస్తారు. తర్వాత బొంబాయికి విమానంలో బయలుదేరు తారు. భారతదేశాన్ని, పరిసర దేశాలను పర్యటించడానికి వీరు 24 రోజులు నిర్ణ యించుకొంటారు. అలాగా గబాగబా అన్నీ చూడాలిపరి.

నానాటికి పెరుగుతున్న పర్యాటకుల వసతి కోసం భారత పర్యాటకాభివృద్ధి సంస్థ ఔరంగాబాద్‌లో ఔరంగాబాద్ హౌజ్ అనే పేరు ఒక మూడు స్టార్ల హోటల్ పెట్టింది. ఈ హోటలులో 66 గదులున్నాయి. గడచిన ఏప్రిల్ నెలలో దీనికి ప్రారంభోత్సవం జరిపారు. కాని దీనికి ప్రైవేటు వ్యక్తులు నడిపే రెండు ఐదుస్టార్ల హోటళ్ళు గట్టి పోటీగా వున్నాయి. ఈ రెండు హోటళ్ళు విదే శీయులను విశేషంగా ఆకర్షిస్తున్నాయి. కాని ఎల్లోరా, అజంతాలలో వున్న ఈ సంస్థ రెండు 'రెస్టారాములు' పర్యాట కులను విశేషంగా ఆకర్షిస్తున్నాయి.

చైతన్య ఫలం

చిరంజీవి-కవి!
చిరకాలం వెలిగే రవీ!
కవితే నీ కిరణమైతే
జగతి కదే శరణం
సమతే నీ మతమైతే
సరుల కదే నవవేదం
ప్రగతి నీ పథమైతే
జగతి కదే నవపథం
నీకల ంజాతిగళం ఒకటై నే
దేశానికి వస్తుంది బలం
ఆశించు నీ చైతన్యఫలం!

—పతిపాక దామోదర్

పెళ్ళాడుగా ఉంటేనే శృంగార రసానందం

పులిగడ్డ విజయలక్ష్మి

శృంగారం ప్రతిజీవిని ఆకట్టుకునే అద్భుత శక్తి. జ్ఞానంతో ఉత్కృష్టతను సంపాదించిన మనిషి తన తెలివితో శృంగారాన్నే సింగారించాడు. శృంగారం ఒక అమూర్తనదార్థం. ధర్మార్థ కామమోక్షాల్లోని కామ మే కావ్యాల్లో శృంగారమైంది. రసానందం బ్రహ్మానంద సహోదరం. అందుకే రసరాజమైన శృంగారాన్ని అందరూ భావిస్తారు. అనుభవిస్తారు.

మొదట్లో వారలోకిక చింతనతో జీవితం గడిపిన మానవుడు క్రమేణా ప్రాపంచిక సుఖాలకు ఆకర్షితు డవ డంతో శృంగారం క్రతి మించింది. ప్రబంధాలు శృంగార రసప్రధానాలు. ప్రబంధాల్లో శృంగారం అక్కడికక్కడ క్రతిమించితే తంజావూరు ప్రతువుల నాటి సాహిత్యంలో పూర్తిగా క్రతి మించింది. దైవిమంటుకంగా శృంగార శబ్దానికి అలంకరణ, అందము మొద లైన అర్థాలు అనేకం ఉన్నాయి. శృంగారం క్రతిమించడం అని చెప్పే దప్పుడు శృంగార శబ్దానికి కామశబ్ద ర్థాన్ని ఇవ్వటం సబబు.

ప్రతివారూ ప్రబంధ సాహిత్యం పేరెత్తితే శృంగారాన్ని గురించే ప్రస్తా పిస్తారు. అంతకు తప్ప అందులో మరేంలేదా అనే విమర్శకూడా ఒకటి వినవస్తోంది. ఎవో కొన్ని పద్యాలు తప్పిస్తే ప్రబంధంలో చూసినా అతి విస్తృత పరిధిలో ఆద్యంతం శృంగార విషయ చిత్రీకరణమే కనిపిస్తుంది. మరి ఏ ఇతర ప్రశంస చేయగలం? కొద్దిగా భక్తిరస కావ్యాలు వెలువడ్డా సంఖ్యలో అవి తక్కువే కావడంవల్ల ఆ భక్తికథలలో కూడాశృంగారం చోటు చేసుకోవడంవల్ల ప్రబంధ సాహిత్యంలో శృంగారానికే అధికస్థానం కనిపిస్తు న్నదని చెప్పక తప్పదు.

సృష్టికార్యానికి, సుఖానుభూతికి శృం గారం అవసరమైనట్టు, కావాలిగదా అని శృం గారమే సమస్తం అనుకొని అందులోనే పొర్లాడినూలేము, అసహ్యం గదా అని పూర్తిగా విడిచిపెట్టనూ లేము. మనిషికి పరిపూర్ణ జ్ఞానం ఎలిచేసినంత కాలం శృంగారం అవసరాల్లోనే ఉంటుంది. తృప్తి ప్రకోపించినప్పుడే ఎట్టెట్టుగా మారి క్రతి మించి రాగాన పడుతుంది. అతిగా మారడం నాది, నేదా అని ప్రశ్నించు కొంటే నాదూ, నేదూ కూడా ఉంది.

భారతంలో ద్రౌపదిని గాని, సుభ ద్రను గాని ఎవర్ని వర్ణించిన అ వర్ణన గంభీరంగా, హుందాగా పాత్రను పట్టిచ్చినట్టుంటుంది. ప్రబంధాల్లో అలా కాదు. నాయికా వర్ణన విస్తరలేడిగా పచ్చిగా సజీవ పర్యంతం పోతూనే వుంటుంది. ఇది చెప్పవచ్చు. చెప్పగూ డదా అనేది ఆ కవులంకూ లేదు. వాటిని నడుముగా, గోదాదేవి నూగారు ప్రయా ణిస్తున్న దట! నాబి-బిలమంత లోతైతే కుచాలు కొండలంత ఎత్తట! ఎంత అతిశయోక్తులయినా మరీ అస హ్యంగా ఉంటాయి ఇలాంటి వర్ణనలు. విజయవిలాసంలో అచ్చమదుంటలో నీర భూర శృంగారశభావనికి తన భార్య అం గాంగ సౌందర్యాన్ని గురించి పడక టింటి సౌభాగ్యాన్ని గురించి సయితో చెప్పకూడదన్న ఇంగితజ్ఞానం లేదా! అప్పనుడు చెప్పాడో లెగోగాని కవి మాత్రం నిశ్శంకగా విర్మొహమా టంగా చెప్పేశాడు. మోని మధురాయం మనిగాని దాన చేసేవాళ్ళు కాదు ఆ కావ్యనాయికలు ఇంతగా స్త్రీలంగాం గాలను వర్ణించిన మన కవులుంగుదు పురుషుల జోలికి పోలేదు! పైగా. వర్ణించిన సుద్దులకాని మొదలైనవారిని పెళ్ళాడగా, పరిపు కామకలుగా మను కట్టాడు.

రమణీయ దూతిక తెచ్చియిచ్చు, కప్పురపు విడెంబుగొని పద్దస్సుగారికి పద్యం పాగిపడ! అలాపనిశాపరి సుందర నానదంవల్లనే దూర్జటిగారి కవి త్వంలో మాదుర్యం నెలకొందట అటు వంటివారి రచనల్లో శృంగారం క్రతి మించక ఎమవుతుంది ? మహా భక్తు డైన పోతనగూడా శృంగార విలోల త్వాన్ని రచనలో వదలలేకపోయాడు బాలకృష్ణుడు ఒక గోపిక కెమ్మోవి కడ చివాడట. రేపొర గోపికతో 'నాతో వచ్చెదవా' అని అడిగినాడట. ఇంకా వింతంతంటైనకృష్ణుడుఎన్నోచేశాడట. అంతేగాదు. కొత్త పెళ్ళికూతురైన ద్రౌపది అన్నవరసవాడైన శ్రీకృష్ణ పరమాత్మకు "వంతద్దున కుంచ భారా కుంచితమ్ము" మ్రొక్కినదట. "మకర ధ్వజుని కొంపయొక చెంపకనుపింప దీక కట్టినదయా చిగురుబోడి" అన్న శ్రీనాథుని చాటువుగాని, "ప్రాంతమ్మా పిణ బాహుమూల రుచితో పాలిండ్లు పొంగార పైఅంచుల్ మెగ కొగిలించి యురరం బాపిం "అనేచోట వరూదిని చర్యగాని, "అలింగనం బనిషించెద చుంబనంబు దయనేయుము" అంటూ దమయంతిని పేళ్ళికి ముందే అడిగిన నిజాని మాటలు గాని చూస్తే మనమా ప్రబంధాల్లో శృంగారం ఏవిధంగా క్రతిమించిందో అందరికీ అవగతమవు తుంది.

ఆనాటి కాల ప్రభావంవల్ల ప్రతువుల మనోవైఖరివల్ల శృంగారానికే అధిక స్థానం ఏర్పడి పోవడంవల్ల కవులంతా శృంగారాన్నే వర్ణించారు. మహాభక్తు డైన పోతన రచనలో కూడా ఆ ప్రభా వం కొట్టవచ్చినట్టుకనపడుతున్నది.మహా భారతంలో ఎల్లసి వర్ణించినా, భార్యను వర్ణించినా, ఏ స్త్రీని వర్ణించినా ఇలాంటి శృంగార శబ్దాలతో కూడిన వర్ణన ఎక్కడా కనబడదు. భారతంలో శృం గార భావాన్నిమనుమూరంగా ప్రకటించ డమే కనిపిస్తుంది గాని శృంగార స్పోరక శబ్దాడంబరం కనబడదు.

ఆ రోజుల్లో కవిత్వమంటేనే శృం గార వర్ణనమేనా అనిపిస్తుంది. తత్రపం

(మిగతా II వ పేజీలో)

కూటితోపం

వాడు
కడుపు నిండిపి వాడు
అరుసుక్కు తినే తిప్పగాడు,
ఆ నేడు మొయ.
పెరుకు పెరుగ్గా పిలబడ్డాడు.
ఆకలిరం కూడా రాకున్నా
యింటి ఇల్లాలిని
అడుపిక కవుల
వదన కవితా రీతిలో
పొగుడుతున్నాడు.
కీర్తికోసం కాదు
కూటి కోసం,
వాని పాటకూ
నా కవితకూ
భావలో తప్ప
భావంలోలేదు తేడా.

—తెల్కపల్లి లక్ష్మయ్య

దీపం వెలిగించు

(I వ పేజీ తరువాయి)

మీరు డబ్బుఖర్చుపెట్టి నాకంటు మంచి సంబంధం తెస్తారా అని!"

"అంటే నీఉద్దేశ్యం మా అంత దరిద్రులు—కనీసం చెల్లెలికి పెళ్ళిగూడా చేయలేనివారు ఇంకా వుండరనా!" అన్నారు మొఖానికి గంటుపెట్టుకుంటూ

"అదిగాదన్నయ్యా! చదువుకు మహా అయితే అయిదువందలయ్యేను...నెయ్యి ఉయ్యేను.....ఆకాస్తకే మీరు మొఖా మొఖాలు చూచుకుంటున్నారే...అంతకు ఎనిమిదో ఏడోనెల్లు ఖర్చుపెట్టి నాకు పెళ్ళిచేస్తారని నేనెలా అనుకుంటాను!" విసుడుగా లేచినిలబడింది—తన పరుగే ప్రయత్నాన్నంతటినీ కాచివడబోసినట్లుగావున్నది అమెకంఠం

రాధమాటలకు శేఖరం, శెషు, ఆనకీ కూడా అవాక్కయి నిలబడిపోయారు.

రాధను ఆవిధంగా ఆమె ఎన్నడూ ఇంతవరకు చూడనేలేదు. విచిత్రంగా, భయంగా రాధనుచూస్తూనే కన్నార్పటం గూడా మర్చిపోయి నిలబడిపోయింది అమె.

శేఖరం తీవ్రంగా ఒక్కసారి రాధ మొఖంలోకిచూచి బయటకు వచ్చేశారు. ఇక తనూ అక్కడవుండటం అనవసరం అన్నట్లుగా శేషూ బయటకు వచ్చేశాడు.

కొద్ది నిముషాల తరువాత ఆనకి కోలుకొని, "తప్పుగదమ్మా...అలాఅన వచ్చా పెద్దవాళ్ళను!" అన్నది అనునయంగా—కంఠం పెద్దవాళ్ళు చిన్న వాళ్ళను కోప్పడుతున్నట్లే వున్నది.

రాధ అన్నిన లేచింది: "పదినా! నీకూ పెద్దన్నయ్యకూ వయస్సు వచ్చిందన్నమాటే గానీ ఈ ప్రపంచంలోఎలా బ్రతకాలో నీవరంతయినా నేర్చుకోలేక పోయారు...మీరిలాగే మాట్లాడుతూం డండి... మత్తుగా పడివుండండి... ఇలాగే చూస్తూండండి... నేను చెబుతున్నాను గదా... మీదుగాని మీపిల్లలు గానీ చేతిలో చిల్లిగవ్వలేక ఆహారిస్తారు... ఇంకా నాలుగేళ్ళల్లో చిప్పలు చేతవట్టుకొని రోడ్డుమీద అడుక్కుతిం టుంటారు... ఏం... వాళ్ళకేం రోగమొచ్చిందని... యిద్దరూ ఇంతింత సంపాదించుకుంటున్నారే— బోడి ఈ కొంపలో బాగంకావాలని రావాలా... వాళ్ళకు అప్పులు చేసిపెట్టడానికి. పెట్టేదాకీ చేసిం దానికీ ఆ మాత్రం వాళ్ళ భాగాలు వదులుకొని కృతజ్ఞత చెప్పుకు లేకపోయారా... అన్నయ్య సంపాదించిందంతా వాళ్ళకే ఊడ్చి పెట్టాడని తెలియదా!... చేస్తున్న అచుడి ఉద్యోగం నుండి గూడా 2 సంవత్సరాలలో రిటయిరయి పోతున్నాడని తెలియదా!... ఆయనకు చేతికి అంది వచ్చిన కొడుకు లేడని తెలియదా... ఉన్న ఆ చెలెడు వెధవా ఇంకా అయిదు క్లాసయిన దాట లేదని తెలియదా...ఆయనకు యిద్దరు ఆడ పిల్లలు వున్నారని—అప్పుడే పెద్దది పెద్దమనిషయి ఆయన గుండెలమీద కుంపటిలా కూర్చున్నదని తెలియదా... చెప్పు పదినా! తమని ఈ స్థితిలోకి తీసుకువచ్చిన ఆయనకు ఆ మాత్రం సాయంచేయలేరా వాళ్ళు...అంతదాకా ఎందుకు... నా విషయంలో ఆయన కున్న బాధ్యత వాళ్ళకూ వున్నదనే జ్ఞానం వాళ్ళకేమాత్రం లేదా!... చెప్పు!"

ఆనక్కి రాధ తీరుకు కాళ్లు వణుకుతున్నాయి. భయంతో కళ్ళల్లో నీరు గింగిరాలు తిరుగుతున్నాయి...

* * *

మధ్యాహ్నం పన్నెండు గంటలయింది.

అది జూన్ మాసమయినా ఇంకా గుంటూరులో ఎండలు తగ్గనే లేదు. శేఖరం, శేషు వరండాలో మంచంమీద అప్పుడే భోజనం చేసి వచ్చి నడుం వాల్చారు. చదువుకి లోవల కూర్చొని పాత పుస్తకాలు తిరగవేస్తూ తండ్రిచేతి వ్రాతతో కనబడ్డ కాగితాల్ని ఆయన్ను గుర్తుకు తెచ్చుకుంటూ చదువుతున్నాడు.

ఉదయాన అన్నలతో మాటామాటా అనుకొని బయటకు వెళ్ళిన రాధ ఇంకా ఇంటికి తిరిగి రాలేదు. ఆనకి భోజనం చేయకుండా రాధకోసం ఎదురుచూస్తూ వరండా మండిగం దగ్గర నడుం వాల్చింది.

పోస్టుమాన్ ఒక కవరుపడేసి వెళ్ళాడు. రాణి రాసింది శేఖరానికి. వరండా ఓచిచ రకుచెళ్ళి కవరుచించి శేఖరం చదువుకో సాగాడు.

"శ్రీవారికి,

కులాసా. మీ ఆస్తి విషయాలు తేలినయ్యా. వెంటనే సెటిల్ చేసుకురాగలరు. ఇంట్లో భాగానికి మీరు అంగీకరించవద్దు. ఇప్పుడానాకు అనిపిస్తున్నది. అచుడికోంపలో రెండుగదులు మనకు ఎందుకూ పనికిరావు. పేరంపెట్టేనీపచ్చిన డబ్బులో మీ వంతు తీసుకొని మీరు వచ్చేయండి. మీ అన్నయ్యకాదూ గూడదు ఆ మహాతల్లికి చెళ్ళికితియ్యు పద్దా అని పేచీపెడితే ఓఅయిగొందలు పెయ్యి వాళ్ళచెవాసపారేసి—రారారం చెప్పేసివచ్చేయండి.

మీ డబ్బువిషయంలోగాని, అయింటి విషయంలోగాని, యింతకుమించి మరే వ్యక్తి" సలహాలు మీద వినిపించుకో వద్దు!

ఇట్లు
మీరాణి."

శేఖరం రెండుపార్లు చదువుకున్నాడు ఆ ఉత్తరాన్ని. ఇంతకు ముందు ఏం పీయాలో నిర్ణయించుకున్నాడు.

తను మొదట్లో భాగమే తీసుకుందా మనుకున్నాడు. కాని శేషు అమ్మకం వైపే మొగ్గారు. ఇప్పుడు రమణి గూడా అదే అన్నది...ఇంకేం... సరి!

శేషు లేచివస్తూ "పదిన రాసిందా?" అన్నాడు.

"అవును!"

"ఏమంటుందేం?"

"మీరిద్దరూ ఏన్నుమా ఒక పార్టీదే గదా... ఇల్లు అమ్మకానికే పెట్టమం టుంది!"

"తెలివైనవాడెవడైనా అదే అంటాడు!" అంటూనే మరో రెండు గులు ముందుకువేసి, "అట్లాసినిమాకని బయటకు వెడ్దాంపద...అన్నీవివరంగా మాట్లాడుకుందాం... అంటూ బ్రోకర్ దగ్గరకువెళ్ళి మాట్లాడివద్దాం...అసలు ఎంత పలుకుతుందంటాడో కనుక్కో వాలిగదా!"

శేఖరం, "పద" అన్నాడు.

లోపలికి వచ్చి గుడ్డలు మార్చుకొని వరండా మెట్లు దిగుతుండగా విరిగి పోయిన గేటు నెట్టుకుంటూ రాధ ఎదురు వచ్చింది.

"ఇప్పటిదాకా ఎక్కడికి వెళ్ళావే... పదిన సికోసరం లోఖనం చేయకుండా కూర్చుంటేను!" అన్నాడు శేఖరం కాస్త పెద్దిరికం పలకబోస్తూ.

"ఎక్కడికేకున్నది... ఒకటి అనుకున్న తరువాత అది అయిందాకా వదలగూడదు...కాలేజీకి వెళ్ళి అప్లికేషన్ తెచ్చుకుంటున్నాను!" అన్నది—తలఎగర వేస్తూ లోపలికి వెళ్ళిపోయింది.

శేఖరం కదలకుండా నిలబడి లోపలికి వెళుతున్నరాధనేచూస్తూ వుండిపోయాడు

శేషు, "నడు!" అన్నాడు అడుగు ముందుకు వేస్తూ.

శేఖరంకు రాధ తనతో చాలా నిర్లక్ష్యంగా మాట్లాడినట్టనిపించగా తళ్ళు ఎర్రబడినయి. "దీనికి బాగా పొగరెక్కింది" అనుకున్నాడు ముందుకు అడుగువేస్తూ.

పదడుగులు వేసింతరువాత శేషు అన్నాడు కసిగా: "నాకుగొప్ప ఆలోచన వచ్చింది...దాని చదువును ఎలా గంగలో కలిపాలో నాకు తెలుసు!"

శేఖరం ఆగగా. ఆత్రంగా తమ్ముడి మొఖంలోకి చూచాడు.

"చెప్పు!"

"అయితే కొద్దిగా పెట్టుబడి పెట్టక తప్పదు!"

"అంటే!"

"దానికి మొదటి ఉరం తీరంకట్టి కాలేజీలో తేరుద్దాం!" అన్నాడు లొటుగా నవ్వి.

"కాలేజీలో జేరిం తరువాత మనం చేసేదే వున్నది ఇంక!" అన్నాడు.—నీరసించిపోతూ—డబ్బు కట్టగూడదనేదే గదా తమ ధ్యేయం!

శేషు పెద్దగానవ్వాడు..."నీవుచాలా కాలంక్రితం కాలేజీ వదిలావు...కానీ నేను...నిన్న గాక మొన్న...అక్కడి సంగతులు నాకు బాగా తెలుసు!"

"వివరంగా చెప్పు!" అన్నాడు సస్పెన్స్ భరించలేనట్లుగా శేఖరం.

"పెద్దన్నయ్య చాలా పెప్పిటిట్... దాన్ని ఎక్స్‌ప్లాయిట్ చేయడమే మనం చేయవలసింది!"

"ఎలా!"

శేషు నవ్వుతూ, అది కాలేజీలోజేరిన వదిహేను రోజులకు— ఓ శ్రేయోభిలాషి— మీ అమ్మాయి అడ్డమయిన తిరుగుళ్ళు తిరుగుతున్నది బాబోయ్— అంటూ అన్నయ్యకు ఓ ఉత్తరం రాస్తాడు... ఆ పైన అన్నయ్య దానికి కాళ్ళు చేతులూ విరగ్గొట్టి వంగనామాలు పెట్టిస్తాడు— దాని చదువుకు...ఇంకా అంతే సంగతులు... మనకు డబ్బు వెడదే వుండదు!

'దేవుడూ! నీవు పుట్టించిన మనుష్యుల్ని నీవే ఎందుకు ఇంత హీరంగా తయారుచేస్తావో' అన్నట్లుగా ఓ పేడు తెలియని పిట్ట వాళ్ళ మీదగా అరుచుకుంటూ వెళ్ళిపోయింది.

సూర్యుడు చండ ప్రచండుడై వెరిగి పోతున్నాడు— మనుష్యుల్ని కాల్చుకు తింటున్నట్లుగా!

* * *

ఉదయాన ఎనిమిది గంటలప్పుడు— ఆ పాత పెంకుటింట్లో అందరూ ఏదో ప మా వే శం జరుపుతున్నట్లుగా కూర్చున్నారు. రాధ తలుపువైనకగా కూర్చున్నది. ఆనకి వంటఇంట్లో ఓ గంటలో ప్రయాణమవ్వబోతున్న మరుదులిద్దరికీ పలహారం తయారుచేస్తున్నది.

బొట్లో వేసవెట్టుక్రింద పొట్టుపొయ్యి నీళ్ళను మరిగిస్తూ పొగలు గక్కుతోంది.

క్రితంరోజు మధ్యాహ్నం శేఖరం శేషు బ్రోకర్ దగ్గరకు వెళ్ళినప్పుడు వాళ్ళకు కాస్త నిరుత్సాహమే కలిగింది ఏమప్పయివేలో చెప్తుందనుకున్న ఇల్లు ఇరవై వేల కంటే వలకడన్నప్పుడు ఏంచేయాలా అన్నట్లుగా దిక్కులు చూచారు అన్నదమ్ములిద్దరూ. దేనికైనా మంచి బేరంకావాలంటే బేరం వచ్చే టంత వరకూ మనమే ఆగాలి!

అందుకే పెద్దన్నయ్యతో అన్నారు —ఎవరైనా ఏమైనా అనుకోని—మరో కరికోసరం తాము నష్టపోకక్కరలేద న్నట్లుగా—"ఏందుకన్నయ్య ఈఉప్పు చవురు రాలే కొంపలో భాగాలంటూ పెట్టుకు కూర్చోవడం ... అమ్మేసి వచ్చిన అమూడు రూపాయిల్ని తలా ఒకటి తీసుకుందే సరిపోతుంది!" అని

చలపతి వాళ్ళమాటతీరుకు మాట్లాడ లేకపోయారు. తమతాతల కాలంనుండి వస్తున్న అయిల్లు యీనాడు తమ చేతుల్లోనుంచి అలా జారిపోవడం చాలాబాధ కలిగించింది. ఆయనకు. గుండెలుబరు వెక్కినాయి.

దిగులుగా ఒక్కసారి పైకప్పువంక చూచి "సరే అందరూ అలాఅన్నప్పుడు నేనొక్కణ్ణే కాదని చేయగలిగిందే మున్నది...అలాగే చేద్దాం!" అన్నాడు.

"బేరాలేమైనా వస్తే మాకు ఉత్తరం రాస్తేవస్తాం...సెటిల్ చేసుకోవచ్చు!"

'బేరం చేయటానికి గూడా తనకు స్వాతంత్ర్యం లేదన్నమాట!' అనుకున్నాడు అయన పెదాలమీద చిరునవ్వును చిందించుకుంటూ.

ఆయన నిండు కుండ!

"తప్పకుండా!" అన్నాడు లేచిబుజం మీద కండువా సర్దుకుంటూ... వాడ్డి వైపుకు వెళ్ళి అక్కడ పడిపోతున్న దడిని బాగు చేద్దామన్నట్లుగా అడుగులు వేయబోయి— ఇంకా దానిని బాగుచేయడం దేనికి అన్నట్లుగా అక్కడే నిల్చుండి పోయాడు.

టిఫెన్లు వచ్చినయి. అందరూతిన్నారు స్నానాలయినాయి. ప్రయాణమయ్యారు అన్నదమ్ము లిద్దరూ.

రాధ తలుపు దగ్గరే తచ్చట్లాడుతోంది.

శేఖరం శేషుకావాలనే రాధను తప్పుకు తిరుగుతున్నారు. రాధ ఎక్కడ డబ్బు కావాలంటుందో అనే భయం ఒకటి...తాను చేద్దామనుకున్న తప్పుడు పనికి హృదయంలో మారుమూల కొట్టుకుంటున్న గిల్టీ కాన్షస్... అయినా డబ్బు ఎక్కడ ఇవ్వవల్సి వస్తుందో అనే భయమే దాన్ని దామినేట్ చేసింది.

మొదటి బెరం ఫీలంటే కడతారు. ఆ ఫీజులోపాటే పుస్తకాలు కొనుక్కోవాలి ఓ అయిదు వందలు యిమ్మంటుంది. రోజూ కాలేజీకి వెళ్ళవల్సిం దాన్ని...ఓ మంచి ఓణీ ముక్కయినా లేకపోతే ఎలా గంటుంది... కాళ్ళకు చెప్పులంటుంది ... రానుకోవటానికి పొదరంటుంది... ఎక్కణ్ణించి తేవాలి వీటన్నిటికీ డబ్బు!

అసలు ఇలాంటి పెటకాన్ని పెట్టిన పెద్దన్నయ్యా కోపంగా వున్నాడి వాళ్ళిద్దరికీ గొంతువరకు.

చేతిలోకి సూట్కేసు తీసుకున్నాడు శేఖరం.

కూలింగ్ గ్లాసెస్ మొక్కాచివర్లకు తుడుచుకుంటూ. "సరే! వెళ్ళివస్తాం... అన్నయ్యా!" అన్నారు శేషు.

రాధ తలుపు పక్కనుంచి ముందుకు వచ్చింది—నా చదువు సంగతి ఏం చేశారు అన్నటుగా వున్నది రాధచూపు.

ఒక్కక్షణం తడబడ్డాడు శేఖరం.

"ఏలే రాధా! అలాగేచేయ్...కాలేజీలోచేరు...ఫీజెంతకట్టాలో కనుక్కుంటాస్తే నేనూ రేపూ చెరికాస్తా నంపిస్తాం...ఇక పుస్తకాలంటావా ఎవరి దగ్గరైనా సెకండ్‌హ్యాండ్‌వి దొరుకువయ్యేమో ప్రయత్నించు...అన్నయ్యకు తెలిసిన పిల్లలుగూడా చాలామంది వుండి వుంటారుగదా...అహా!...లేదుఅంటే ఒక నెలరోజుల్లో వాటికి సర్దుకాం అనుకో..." అన్నాడు—అతనికెలాగూ తెలుసు తమ స్వంత చెల్లెలి చదువు పది రోజుల్లో ఎ లా గూ పుటుక్కున తెగిపోతుందని

చలపతి ఏమీ మాట్లాడలేదు. ఆనకి మౌనంగా చూస్తూవుండి పోయింది.

"వస్తాంటావ్...సరేనా!" అన్నాడు రెట్టిస్తున్నట్లుగా— తనదాతృత్వానికి లాసే మురిసిపోతున్నట్లుగా శేఖరం.

రాధ చిన్నగా నవ్వింది.

తలఊపుతూ, "అలాగే కాలేజీలో జేరతాను—మీరు డబ్బుసంపినా సంపక పోయినా...పుస్తకాలు కొనిపెట్టక పోయినా కాలేజీలో జేరుతాననేమాట ఖాయం... అన్నయ్యలు గదాఅని కాలేజీలో జేరుతాను అని నోరుతెరచి అడిగాను...కాని మొఖామొఖాలు చూచుకున్నారు.

ఏలో వారాలు కుదిర్చినట్టుగా నాలుగు నెలలు అ క్కడ నా నాలుగు నెలలు ఇక్కడా అన్నట్టుగా మాట్లాడారు... ఒకటి మాత్రం గుర్తుంచుకోండి...మీ వివయాల్లో అన్నయ్య పదినలుకూడా ఇలాగే మొఖామొఖాలు చూసుకుంటే ఈనాటి మీస్థానం ఏమిటో ఒక్కక్షణం ఆలోచించుకోండి...చిన్నదాన్ని మళ్ళీ మళ్ళీ ఇలా అంటున్నానని మీ మనస్సు కష్టపెట్టుకోవద్దు... ఇల్లు అమ్మకా మంటున్నారు...బాగానే వుంది—కాని నలుగురు పిల్లలలో ఓ సంవత్సరం లోగా రిటయిరవ్వబోతున్న అన్నయ్య ఎక్కడ వుంటాడో మీరేమైనా ఆలోచించారా...వాళ్ళుమనల్నితల్లిదండ్రుల్లా చూదారు...మనకూ వాళ్ళను తల్లిదండ్రుల్లాగా చూచుకునే బాధ్యత లేదంటారా?...లేదని మీ రొక్కసారి అనండి...చస్తే ఇక ఇంటి విషయం గూడా ఎత్తను...మీ మనస్సుల్ని పీడించే నా కాలేజీ చదువుకోసరం మీ నుండి ఒక్కపైసాగూడా తీసుకోవటం నాకిష్టంలేదు... ఒకచేతితీసుకున్నానాకా చదువుపంటబట్టదు...అందుకే నిన్ననే స్నేహితులద్వారా రెండుమూడుట్యూషనులు ఏర్పర్చుకున్నాను... అది నాకు చాలు...నా చదువుపుచాలు...నా పుస్తకాలకు చాలు... అనవసరంగా నాకేదో డబ్బుపంపాల్సివస్తుందని మీమనస్సులు పాడుచేసుకోబోకండి... కాని నాది ఒక్కటే కోరిక... ఇంటిని రెండు భాగాలు చేయండి... యింటికి పెద్ద వాళ్ళయినందుకు చిన్న కృతజ్ఞతగా ఆయనకు సగంయిస్తే ఇంత నీడనిచ్చిన వాళ్ళవుతారుమీరు... మిగతా సగాన్ని మీరు అమ్ముకుంటారో గంగలోకలుపుకుంటారో మీ యిష్టం...కాదూ ఆయనకు ఎక్కువ యివ్వటం మీకిష్టం లేకపోతే ఆయనకు ఎక్కువ ఎంతవచ్చిందో లెక్కకట్టండి ... నేనే మరో రెండు ట్యూషన్లు కుదుర్చుకొని అదీదో నెలకింతని పారేస్తాను" గుండెలు అవేశంతో ఎగిరిఎగిరి పడుతుండగా అని వాళ్ళ మధ్య నుండి పక్క గదిలోని వెళ్ళిపోయింది రాధ!

శృంగార రసానందం

(I వ పేజీ తరువాయి)

భాలన్నీ సామాన్య, అతి సామాన్య జనాన్ని ఉద్దేశించి వ్రాసినవి గాని, వాళ్ళుకూడా అర్థంచేసుకోవాలనే తాపత్రయంతో వ్రాసినవిగాని కాదు. వండితులు, కవులు, రాజులు మాత్రమే ప్రబంధ పాఠకులనవచ్చు. సామాజిక ప్రయోజనాన్ని ప్రబంధాలు ఎంతవరకూ సాధించాయి? రసానందం తప్ప ప్రబంధాలవల్ల ప్రజలకు ఏ విధమైన మేలూ కలగలేదు.

ఈనాడువర్తమానమారింది. రోజురోజుకూ మోజు పెరిగిపోతున్నశృంగారం కావ్యాల్లోంచి గ్రంథాల్లోంచి జారుకుని నవలల్లో కథల్లో, సినిమాల్లో బోటు చేసుకుంటున్నది. అప్పుడు పెద్దపెద్ద సంస్కృత సమాసాలతో ఎవరికీ అర్థం కాకుండా పోయిన శృంగారం ఇప్పుడు లేతలేత మాటలతో, లేలేక భావాలతో సినిమా పాటల్లో ప్రత్యక్షమవుతున్నది. పరితం అక్షరంముక్కకూడారాని మొద్దుపిల్లలకు కూడా అయిదేళ్ళప్పటినుంచే వచ్చి శృంగారం ఒంటబట్టి పోతున్నది, ఇప్పటి సాహిత్యంలో ప్రజల సమస్యలు బారలు, నివారణోపాయాలు ఎక్కువగా కన్పిస్తున్నాయి. అవకాశం దొరికితే చాలు శృంగారాన్ని సింహాసనంమీది కెక్కిస్తున్నారు నేటి కవులు, ప్రజలు కూడా జేజేలు కొడుతున్నారు. చదువు సంస్కారం లేనివాళ్ళు అంతర్యాన్ని అర్థం చేసుకోకుండా, తలలు చేసుకుంటూ బజార్లో పాడుకుంటూ తిరిగే దాక వచ్చింది దాని ప్రభావం.

చెప్పి చెప్పనట్లుంటేనే శృంగారాని కందం. పూర్తిగా విడమర్చి చెబితే దానిలో సొబగు దూసిపోతుంది. అసహ్యం, అశ్లీలం, మిగిలిపోతాయి. కాలేజీల్లో,పార్కుల్లో,థియేటర్స్‌లో, బస్సుల్లో క్లబ్బుల్లో—నిత్యం ఈ శృంగార బ్బాయలు కనిపిస్తూనే ఉంటాయి, అభ్యసవుతున్న సెక్స్ సాహిత్యం, సినిమాల్లోని హావభావ ప్రదర్శనలు, నాయికా నాయకుల అంగ ప్రదర్శనలు యువతరం భావాలను క్రుతిమించేటట్లు చేస్తున్నాయి. తక్కువ సంఖ్యలోనే వస్తున్నా ఆ వచ్చే కొద్దిపాటి ఆధునిక శృంగార కావ్యాలలో కూడా ఈ లక్షణాలు వైదొలగలేదు. "ముఖం నిండా ముద్దులు పెట్టి, పెదవి కరిచి, తక్కున లేచి చెక్కిలి మీటి, చేయివొక్కి "శృంగారాన్ని క్రుతిమింపజేశారు ఒక ఆధునిక కవి. క్రవ్యకావ్యంలో సహింపగల వర్ణనలు దృశ్యరూపంలో కావు చేసుకుంటేనే సాహిత్యస్థాయి దిగజారిపోతున్నది అనిపించేది. "దాటుమాటు సరసంలో హాటుపున్నది. కన్నెతనం పక్కమీద పరచేసా, తనిని తీరలేదే, ఓరోరి పిల్లగాడా" వంటి వందలాది పాటల్లో శృంగారం చిందులు తొక్కుతున్నది. రకరకాల భావాలతో నిండిన శైలులతో సాగిపోయే ఈ పాటల్లో శృంగారం ఎప్పుడో క్రుతిమించిపోయింది. సాహిత్యంలో కనబడని శృంగారాన్నికూడాసృష్టిస్తున్నది ఇటీవలి సినీసంగీతంనినివల్ల తాత్కాలికానందం కలిగినా, పర్యవసానంగా పిల్లల దృష్టి చదువుసంధ్యలుంచుకొని సుఖలాలసత్వం మీదకుమళ్లుతున్నదేమో అనిపిస్తున్నది. వ్యక్తిత్వం కలిగినతరవాత అర్థంచేసుకోవడంలేదు. అంతకుముందే ఆ మహాసముద్రంలో మునిగిపోవడం వేరు.

నేటి సాహిత్యంలో ప్రముఖ స్థానం పొందుతున్న సినిమా సాహిత్యంకూడా ప్రజాశ్రేయస్సుకే ఉపయోగపడాలిగాని ప్రజలను దోచుకునేటట్లు ఉండగూడదు. ఆనందం ఒక్కటే కాదు సాహిత్య పరమావధి. విశ్వశ్రేయస్సుకు వినియోగంకూడాకావాలి అది. సువ్విధంగా వ్యంగ్యంగా ప్రకటించినప్పుడే శృంగారం హృదయ స్పర్శి అవుతుంది. అదే మనసును ఉల్లాసపరచగలిగేది. ఉద్విగ్నత జిజీకంగా ఉండేది, ఉల్లాసం శాశ్వతం కావలసింది.

ధర్మదేవతలు

కె. ఆర్. కె. మోహన్

నగరమంతా ఆందోళనంతో అట్టుడికి పోతోంది. ఆందోళన కారులదాడి. ప్రాణాలులేని బస్సులమీదా, రైళ్ళ మీదా, గవర్నమెంటు ఆఫీసులమీదా కేంద్రీకరింపబడుతుంది. రాజకీయ పక్షాలతో మొదలయ్యేవారి ఆందోళన కార్యక్రమం, వాటిని తగలపెట్టడంతో ముగుస్తున్న సందర్భాలు అనేకం. ఏ రోజు ఏగుంపు ఎక్కడ అల్లరిచేస్తారో, ఏఆఫీసును పరశురాము ప్రీతిచేస్తారో ఎవరూ చెప్పలేకుండాఉన్నారు. అసలు ఆందోళనకారులకే ఒక కార్యక్రమం అంటూలేదు. ఆ పరిణామికి ఏబుద్ధిపుడితే అప్రకారం చేసేవారు. ఊరిలో ఆందోళన ఉధృతంగా ఉండడంతో, ప్రభుత్వం ప్రధానమైన ఆఫీసులపద్ద పోలీసు బందోబస్తు ఏర్పాటుచేసింది. బస్సులను, రైళ్ళనుకూడా రక్షించడానికి తగిన ఏర్పాట్లు చేసింది.

ప్రధానమైన ప్రభుత్వకార్యాలయాల చుట్టూ పోలీసు కావలా ఉండడంలో

ఆందోళనకారులు కార్యరంగాన్ని నగరంలోని పారిశ్రామికమార్చారు. ఆపాత బస్తీలో ఓమారుమూలఉంది ఆ ఆఫీసు. ఆందోళనకారులు వినాదాలు చేసుకుంటూ అటువేపు రాసాగారు. ఆ ఆఫీసులో ఉన్నవీళ్ళంది గట్టిగా పది మందిలేరు. ఉన్నవారిలో సగంపైగా. ఆందోళన పుణ్యమాఅని, సెలవులు పెట్టి వెళ్ళిపోయారు. మిగిలిన వాళ్ళలోకూడా ఒక్క ఇన్‌ఛార్జితప్ప అందరూ ఏదో కారణంగా బయటకు వెళ్ళారు. అసలు ప్రభుత్వ ఆఫీసులంటేనే పని అంతంత మాత్రం. ఆందోళన ధర్మమాఅని నిత్యమూ సెలవులాగానే ఉంది. ఉద్యోగులు ఉన్నా లేకున్నా అడిగేవాళ్ళు లేరు. అడిగినా చెప్పేవాళ్ళు అంతకన్నాలేరు.

ఆ ఆఫీసుకి ఇన్‌ఛార్జి వెంకట్రామయ్య. ఆఫీసులో ఎవరు ఉన్నా లేకున్నా అతనికి కాటికాపలా తప్పదు ఎవ్వరూ లేకపోయినా, వాకిటి కావలి. తుక్కులాగా కూర్చున్నాడు.

దూరాన్నుంచి ఆందోళన కారుల వినాదాలు వినిపిస్తున్నాయి. అవి అంతకంతగా దగ్గరవుతున్నాయి. కలకలం ఎక్కువ అవుతుండడంతో కిటికీలోంచి బయటకు చూశాడు. ఆ గుంపు తన ఆఫీసువైపే వస్తుండడం గమనించాడు. వెంటనేలేచి ఆఫీసుతలుపులూ, కిటికీలూ మూసేశాడు. ఆఫీసులోని ముఖ్యమైన రికార్డులన్నిటినీ ఓచోటజేర్చాడు. అవసరంతా వయసుకి మించిన వేగంతో, యాంత్రికంగాచేసుకుపోతున్నాడు ఒంటరిగా. రికార్డుల రక్షణమీదే అతనిదృష్టి లగ్నమై ఉండడంలో వేరేవిషయమేమీ అతని ధ్యాసలోకి రావడంలేదు.

ఆందోళన కారులు ఆఫీసును సమీపించారు. వారివినాదాలు మిన్నుముట్టాయి. ఆ ఫీసు మీద రాళ్ళవర్షం ప్రారంభం అయింది. అవి తలుపులకి తగిలి పడగళ్ళలాగా చప్పుడు చేస్తున్నాయి. 'తలుపులతెరు' అంటూన్నగొంతులు. తలుపులమీద దడదడా చప్పుడు వినవస్తున్నాయి.

వెంకట్రామయ్య ఈపరిస్థితిని గమనిస్తూనే ఉన్నాడు. ఎంత ఆందోళన పడుతున్నా, సమయస్ఫూర్తిని మాత్రం పోగొట్టుకోలేదు. చేతికి అందిన ముఖ్యమైన పైళ్ళనీ, రికార్డులనూ త్వరత్వరగా. బొడ్డిగోడపైన తీసుకువెళ్ళి, గోడఅవతల పడేశాడు. ఆ గోడ నానుకుని అవతలవైపు, ఏనాటి జాగీరుదార్ గారిదో, ఆలనా పాలనాలేని తోటఉంది. ముఖ్యమైన రికార్డంతా త్వరత్వరగా ఆ తోటలోకి జేరువుతుంది.

కొద్ది నిముషాలలోనే, ఆఫీసు తలుపులు పెళపెళా విరిగిపోయాయి. ఆందోళనకారులు, కోటతలుపులు వగలకొట్టినంత ఉత్సాహంతో 'హెయ్' అని అరుచుకుంటూ ఆఫీసులో ఒక్కుమ్మడి ప్రవేశించారు. కొందరు పడివడిగా బల్లలు కుర్చీలు ఒకదోటికి లాగిగుట్ట చేశారు. మరికొందరు పైళ్ళను లాక్కొచ్చి బరంగా వాటిమీద విసిరేశారు. మరికొందరు అడకుండానే అగ్గిపుల్లల్నిగీసి ఆ కాగితాలమీద వదిలేశారు. అసలే పాతకాగితాలేమో. అగ్గి తగిలీ తగలగానే అంటుకుపోయాయి. లోగిమంటలనిచూసి కేరింతలు కొట్టినట్లుగా, కాగితాలు అంటుకుని బల్లప్పీ, కుర్చీలనీ అంటేంతాయి. అవితలుపుల్నీ దూలాల్నీ అంటేంతాయి. కొంచెం సేపట్లోనే మంటలు ఉవ్వెత్తుగా ఆఫీసులో అల్లివేపులా లేచాయి. అందోళన కారుల ఆనందానికి అంతులేదు.

దూరాన్నుంచి పోలీసు వ్యాన్‌లు, ఫైర్ ఇంజన్లూ వస్తున్న చప్పుడు వినవచ్చింది. వెంటనే ఆందోళనకారులు ఎక్కడికక్కడ చెల్లా చెదరై పోయారు. పారిపోతున్న జనాన్ని తరుమసాగారు పోలీసులు. నిముషాలమీద, మంటలన్నవే ప్రయత్నాలు చేయసాగారు ఫైర్ సర్వీస్‌వాడు.

మరో అరగంటలో మంటలు అరాయి. మసి అయిపోయిన కాగితాలు, మసిబొగ్గయిన కుర్చీలూ, బల్లలూ వాటిల్లోనుంచి పస్తున్న ఆవిరీ మిగిలాయి. తమ ధర్మం నెరవేర్చే ఫైర్ సర్వీస్ వాళ్ళు వెళ్ళిపోయారు. వాళ్ళు వెళ్ళగానే ఎక్కడివారు అక్కడ సర్దుకున్నారు.

సద్దుమణిగక, వెంకట్రామయ్య, పోలీసుల సహాయంతో తాను కాపాడిన రికార్డుమ వెలికితీసి వ్యాన్‌లోకి ఎక్కించడ సాగాడు. మరి కొంచెం సేపట్లో వారి సహాయంతో, వారి వ్యాన్‌లోనే. అరికార్డులనంతా. నగరంలోవున్న తన ఆఫీసు ప్రధాన కార్యాలయానికి భద్రంగా జేర్చారు. వెంకట్రామయ్య ప్రదర్శించిన సమయస్ఫూర్తికీ, ధైర్యతాయుత ప్రవర్తనకీ, విచివిధ్యహాణకీ అధికారులు ఎంతగానో ప్రశంసించారు.

కొద్ది రోజుల్లో తన డిపార్టుమెంటు ప్రధానాధికారినుంచి వెంకట్రామయ్యకి అభినవి సేవలను ప్రశంసిస్తూ ఉత్తరం వచ్చింది. అతని కాన్ఫిడెన్షియల్ రికార్డులో మంచి ఎంట్రీలు ఎస్తున్నట్లు కూడా అందులో పేర్కొనడం జరిగింది.

ఆ ఉత్తరం చూడగానే వెంకట్రామయ్యకి ఏమగెక్కినంత ఆనందం అయింది. తనవంటి సామాన్యఉద్యోగికి అంతటి పెద్ద అధికారి ప్రత్యేకంగా ప్రశంసిస్తూ ఉత్తరం వ్రాయడమంటే మాటలా! ఏదిది ఏళ్ళు దాటినా తనకి న్యాయంగా రావలసిన ప్రమోషన్ రానే లేదు. ఇప్పుడు ఈ సంఘటనమూలంగా తమ పై అధికారుల దృష్టిలోకి వెళ్ళాడు. తప్పక తనకి ప్రమోషన్ త్వరలోనే వస్తుంది. రాదోయే ప్రమోషన్ గురించి ఊహించుకొంటూ, పట్టరాని ఆనందం పొందసాగాడు.

ఆఫీసు అవగానే, అపుడేమూలమీద ఇంటికివెళ్ళి భార్యచెవిన ఈశుభవార్త చేశాడు. ఆ మాట చెప్పగానే ఆ పిల్లడిలా మురిసిపోయాడు.

"ఓస్... ఇంతేనా... ఎందుకండీ ఈ కాగితం ముక్క...ఇంతకన్నా ఏ వందో రెండొందలో డబ్బుఇస్తే ఎందుకైనా పనికొచ్చేది"అంటూ పెదవి విరిచింది భార్యారత్నం.

"అంతేనే—మీ ఆడబ్బాళ్ళకి డబ్బు తప్ప ఇంకేమీ కనిపించదు. నీకంటికి ఇది కాగితంముక్కే. కాని దాని విలువ నీకేంతెలుసే"అన్నాడువెంకట్రామయ్య ఉత్సాహం సడుకారి పోతుంటే.

"అదంతా నాకు తెలీదు. ఇక తిరిగే ఎనిమిదిమంది పిల్లల్నిచూస్తుంటే నాకు డబ్బుతప్ప ఇంకేమీ కనిపించదు మీకేంతగమహారాజులు.పోయిఆఫీసుకూర్చుంటారు" అంది అమె.

వెంకట్రామయ్య ఇంకేమీమాట్లాడలేదు. పెద్దసంసారంలో చాలనితంతి సమతమవుతున్నారు. ప్రమోషన్ కనుకవస్తే తప్పక జీతంపెరుగుతుంది అప్పుడు చాలా సమస్యలు తీరుతాయి. ఆ ఆశతోటే రోజులు గడపసాగాడు.

[2]

ఓ